

τζάκι

τζάκι, το, ουσ. [<τουρκ. ocaκ], το τζάκι· οίκος, σπιτικό, οικογένεια και μάλιστα ονομαστή, αριστοκρατική: «σήμερα δεν υπάρχουν τζάκια σαν εκείνα που υπήρχαν παλιότερα»·

- *βαστάει από (μεγάλο) τζάκι*, βλ. φρ. *κρατάει από (μεγάλο) τζάκι*·

- *δεν τραβάει το τζάκι*, δεν απορροφάει τον καπνό, είτε γιατί είναι βουλωμένη η καμινάδα είτε γιατί η ορμή του αέρα πέφτει κάθετα στο στόμιο της καμινάδας: «πρέπει να καθαρίσω την καμινάδα, γιατί δεν τραβάει το τζάκι»·

- *είναι από (μεγάλο) τζάκι*, βλ. φρ. *κρατάει από (μεγάλο) τζάκι*. (Λαϊκό τραγούδι: *θαρρείς πως με τραβάς από τη μύτη, γιατί είσαι από τζάκι κι από σπίτι, τέτοιες μηχανές σύ μη μου πουλάς, πολύ μικρή μαζί μου είσαι να γελάς // είναι πλουσιοκόριτσο από μεγάλο τζάκι, μα στην μοστέμικη ζωή να ζει το χέι μεράκι*)·

- *καπνίζει σαν τζάκι*, καπνίζει πάρα πολύ, είναι μανιώδης καπνιστής: «χίλιες φορές μου υποσχέθηκε πως θα κόψει το τσιγάρο, αλλά καπνίζει σαν τζάκι κι αποκλείεται να το κόψει». Συνών. *καπνίζει και τη γόπα / καπνίζει και το φίλτρο / καπνίζει σαν αράπη / καπνίζει σαν καμινάδα / καπνίζει σαν μπουρί / καπνίζει σαν τσιμινιέρα / καπνίζει σαν φουγάρο*·

- *κρατάει από (μεγάλο) τζάκι*, είναι από ονομαστή, αριστοκρατική οικογένεια: «μέσα σ' ολόκληρη πόλη, μόνο ένας απόμεινε που κρατάει από μεγάλο τζάκι, γιατί χάθηκαν όλες οι παλιές οικογένειες»·

- *μεγάλο τζάκι*, πλούσια, αριστοκρατική οικογένεια: «προέρχεται από μεγάλο τζάκι»·

- *νέα τζάκια*, νέες πλούσιες οικογένειες που δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια ή τη ανοχή κάποιας ισχυρής κυβέρνησης και που ελέγχουν την οικονομική ζωή ενός τόπου, μιας χώρας: «με την πολιτική της η κυβέρνηση επιδίωξε να δημιουργήσει νέα τζάκια»·

- *παλιό τζάκι*, παλιά ονομαστή, αριστοκρατική οικογένεια: «από την πόλη μας χάθηκαν όλα τα παλιά τζάκια»·